

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sk/18/2020
Identifikačné číslo spisu: 1017200081
Dátum vydania rozhodnutia: 12.03.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Adamcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:1017200081.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Adamcovej a členiek senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD., v právnej veci žalobkyne: L. F., nar. XX. L. XXXX, bytom Ž. X, V., právne zast. Bartošík Šváby s.r.o., advokátskou kanceláriou so sídlom Plynárenská 7/A, Bratislava, IČO: 35 929 049, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 54959-2/2016-BA zo dňa 07. novembra 2016, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 12. decembra 2019, č.k. 5S/10/2017-54, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 12. decembra 2019, č.k. 5S/10/2017-54, z a m i e t a.

Žalobkyni p r i z n á v a voči žalovanej nárok na náhradu trov kasačného konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej v texte rozhodnutia len „krajský súd“ alebo „správny súd“) právoplatným rozsudkom č.k. 5S/10/2017-54 zo dňa 12. decembra 2019 postupom podľa § 191 ods. 1 písm. c) a písm. d) zákona č. 162/2015 Z.z. Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) zrušil rozhodnutie žalovanej č. 54959-2/2016-BA zo dňa 07. novembra 2016 (ďalej len „rozhodnutie žalovanej“) a rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Žilina č. 41603-1/2016-ZA zo dňa 15. augusta 2016 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“) a vrátil vec orgánu verejnej správy prvého stupňa na ďalšie konanie. Napadnutým rozhodnutím žalovaná odstránila formálny nedostatok výroku prvostupňového rozhodnutia, odvolanie žalobkyne zamietla a potvrdila prvostupňové rozhodnutie, ktorým Sociálna poisťovňa, pobočka Žilina rozhodla, že žalobkyňa nemá nárok na úrazový príplatok s poukazom na to, že nespĺňa podmienky nároku na úrazový príplatok podľa § 85 zák. č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 461/2003 Z.z.“), pretože v čase vzniku jej dočasnej práceneschopnosti (ďalej aj „DPN“) už nemala status zamestnanca.

2. V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že Oznámením poisťnej udalosti zo dňa 08. augusta 2016 spoločnosť TIPSPORT SK, a.s. oznámila žalovanej, že dňa 19. septembra 2014 došlo k pracovnému úrazu jeho zamestnankyne, t.j. žalobkyne tak, že pri plnení pracovných úloh bola prepadnutá ozbrojenou osobou, čo zanechalo reakciu na stres s poruchami prispôsobenia sa. Spoločnosť TIPSPORT SK, a.s. zároveň žalovanej doručila Záznam o registrovanom pracovnom úraze, podľa ktorého žalobkyňa utrpela šok po lúpežnom prepadnutí pobočky, po ktorom bola následne ošetrovaná v nemocnici; ako príčina úrazu je uvedená šok, zľaknutie (ďalej len „úraz“). Rozsudkom sp.zn. 47Cpr/19/2015 zo dňa 15. februára 2016 Okresný súd Bratislava V určil, že úraz, ktorý utrpela žalobkyňa, je pracovným úrazom, za ktorý zodpovedá v celom rozsahu spoločnosť TIPSPORT SK, a.s. Následne žalobkyňa žiadosťou zo dňa 15. júla 2016 oznámila orgánu verejnej správy prvého stupňa pracovný úraz a požiadala o výplatu úrazového príplatku.

3. Krajský súd ďalej poukázal na odôvodnenie rozhodnutia žalovanej, v ktorom uviedla, že z § 109 ods. 1 a § 2 písm. c) zák. č. 461/2003 Z.z. vyplýva, že splnenie podmienok nároku na dávku poskytovaného zo sociálneho poistenia sa zisťuje ku dňu vzniku zákonom ustanovenej sociálnej udalosti (skutočnosti) rozhodujúcej pre vznik nároku na dávku. Žalovaná uviedla, že žalobkyňa stratila status zamestnanca nasledujúci deň po ukončení pracovnoprávneho vzťahu a tým pádom nespĺnila základnú podmienku nároku na úrazový príplatok podľa § 85 zák. č. 461/2003 Z.z. K namietanej ochrannej lehote žalovaná uviedla, že úrazové poistenie nepozná ochrannú lehotu po zániku úrazového poistenia, tak ako je to v nemocenskom poistení, a teda ak vznikne dočasná práceneschopnosť v dôsledku pracovného úrazu osobe, ktorá už nemá status zamestnanca, nespĺňa takáto osoba podmienky nároku na úrazový príplatok podľa § 85 zák. č. 461/2003 Z.z., a to aj napriek tomu, že táto osoba splnila podmienky nároku na nemocenské dávky. Podmienky vzniku nároku na úrazový príplatok a nemocenské dávky sú odlišné, pričom žalobkyňa sa mylne domnieva, že na priznanie úrazovej dávky stačí splniť podmienky ustanovené v § 8 zák. č. 461/2003 Z.z., t.j. stačí, ak vznikne pracovný úraz, avšak to je len jedna z podmienok vzniku nároku; ďalšou podmienkou je zachovanie statusu zamestnanca ku dňu vzniku DPN, čo v tomto prípade splnené nebolo, a preto žalobkyňa nárok na úrazový príplatok nevznikol.

4. Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol, že predmetom sporu medzi procesnými stranami bolo posúdenie podmienok vzniku nároku na úrazovú dávku vo forme úrazového príplatku (ďalej len „ÚP“). Uvedené podmienky vymedzuje § 85 zák. č. 461/2003 Z.z. tak, že nárok na úrazový príplatok vzniká fyzickej osobe, ktorá utrpela pracovný úraz a súčasne v dôsledku pracovného úrazu bola osoba uznaná za dočasne práceneschopnú, pričom ide o fyzickú osobu v právnom vzťahu zakladajúcom zamestnávateľovi úrazové poistenie. Podľa žalovanej bolo rozhodujúcou spornou otázkou to, či žalobkyňa v čase vzniku DPN spĺňala status zamestnanca, pričom vychádzala zo stanoviska MPSVáR z roku 2009, podľa ktorého rozhodujúcou skutočnosťou na vznik nároku na úrazový príplatok je vznik DPN v dôsledku pracovného úrazu, a preto je potrebné skúmať podmienky vzniku nároku na ÚP k času vzniku DPN. Žalobkyňa podľa žalovanej nespĺnila podmienky nároku na ÚP, pretože v čase vzniku DPN nemala status zamestnanca, lebo nemala príjem z pracovnoprávneho vzťahu, v rámci ktorého utrpela pracovný úraz.

5. Podľa krajského súdu žalovaná pri rozhodovaní o nároku žalobkyne pochybila, keď pri posudzovaní statusu žalobkyne ako zamestnanca vychádzala zo všeobecnej predstavy o tom, kto je zamestnanec, t.j. že touto osobou je osoba, ktorá má príjem z pracovnoprávneho vzťahu. Zák. č. 461/2003 Z.z. obsahuje vlastnú definíciu pojmu zamestnanec, ktorá je odlišná na účely rozdielnych dávok sociálneho poistenia (zamestnancom na účely nemocenského poistenia je iná osoba ako zamestnanec na účely úrazového poistenia). Pri posudzovaní tejto otázky je potrebné postupovať podľa legálnej definície obsiahnutej v § 4 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z.z., podľa ktorej zamestnanec na účely úrazového poistenia je fyzická osoba v právnom vzťahu zakladajúcom zamestnávateľovi úrazové poistenie. Je nepochybné, že žalobkyňa bola v právnom vzťahu, ktorý zakladal jej zamestnávateľovi povinnosť platiť za ňu úrazové poistenie. Legálna definícia nehovorí o tom, že má ísť o právny vzťah súčasný, prípadne minulý, t.j. v definícii nie je uvedené, že fyzická osoba je, prípadne bola v dotknutom právnom vzťahu. Pre neurčitosť právnej normy, ktorá obsahuje legálnu definíciu pojmu zamestnanec na účely úrazového poistenia, je potrebné,

aby orgán štátu, ktorý normu aplikuje, vykladal túto právnu normu v prospech slabšej strany, ktorou je žalobkyňa.

6. Krajský súd ďalej uviedol, že z rozhodnutia žalovanej vôbec nevyplýva, ako žalovaná, ako i správny orgán prvého stupňa vyložili legálnu definíciu v § 4 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z.z., ktorá je pre posúdenie veci rozhodujúca, a ako túto legálnu definíciu aplikovali pri posudzovaní nároku žalobkyne, pričom z ich rozhodnutí nevyplýva, že by túto legálnu definíciu vôbec nejakým spôsobom aplikovali.

7. Ďalším nedostatkom napadnutého rozhodnutia žalovanej bol podľa názoru krajského súdu záver o tom, k akému dňu sa majú podmienky nároku zisťovať. Zák. č. 461/2003 Z.z. nevymedzuje, k akému dňu, resp. dátumu sa majú podmienky vzniku nároku skúmať, preto, ak žalovaná vychádzala z názoru, že je potrebné skúmať podmienky vzniku nároku k nejakému určitému dňu, tento postup nie je možný považovať za správny. Zák. č. 461/2003 Z.z. vychádza z toho, že na vznik nároku na jednotlivé dávky stanovuje podmienky, ktoré musia byť splnené, a definuje v § 109 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z., že nárok na dávku vzniká odo dňa, keď oprávnená osoba splní všetky podmienky, pre danú dávku ustanovené. Napríklad nárok na invalidný dôchodok zákon podmieňuje splnením nasledujúcich podmienok, a to nárok vzniká osobe, ktorá je poistená na sociálne poistenie, bola uznaná za invalidnú a získala počet rokov dôchodkového poistenia.

8. Ak by sa názor žalovanej aplikoval na invalidný dôchodok, a určil by sa za deň rozhodujúcej sociálnej udalosti deň vzniku invalidity, potom tá invalidná osoba, ktorá v tento konkrétny deň nespĺnila podmienku získania určeného počtu rokov dôchodkového poistenia, by nikdy nemohla získať invalidný dôchodok. Avšak v prípade, že by po vzniku invalidity získala potrebné roky dôchodkového poistenia, po získaní potrebného počtu rokov jej podľa § 109 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. vznikne nárok v okamihu získania potrebného počtu rokov, ktorým splnila podmienky ustanovené uvedeným zákonom.

9. Krajský súd uviedol, že úlohou žalovanej v ďalšom konaní bude opätovne rozhodnúť o žiadosti žalobkyne, svoje rozhodnutie náležite odôvodniť, pričom pri rozhodovaní bude vychádzať z legálnej definície pojmu zamestnanec, obsiahnutej v zák. č. 461/2003 Z.z., z toho, že nárok na dávku úrazového poistenia sa neposudzuje k žiadnemu konkrétnemu dňu, ale posudzuje sa samostatne splnenie jednotlivých podmienok vzniku nároku a nárok na dávku vzniká odo dňa splnenia všetkých zákonných podmienok, ako aj z toho, že žalobkyňa všetky podmienky nároku splnila a nárok jej vznikol od splnenia poslednej (časovo) podmienky, ktorou bol v danom prípade vznik DPN.

10. O trovách konania rozhodol krajský súd podľa § 167 ods. 1 SSP, tak že úspešnej žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania vo výške 100 %.

II.

Kasačná sťažnosť

11. Proti tomuto rozsudku podala žalovaná v zákonnej lehote s poukazom na § 440 ods. 1 písm. g) SSP kasačnú sťažnosť. Uviedla, že v systéme sociálneho poistenia má osobitné postavenie úrazové poistenie ako poistenie zamestnávateľa pre prípad poškodenia zdravia alebo úmrtia zamestnanca v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania. Jednou z dávok úrazového poistenia je úrazový príplatok, ktorý sa poskytuje zamestnancovi počas DPN v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania. Účelom tejto dávky je v určitej miere nahradiť rozdiel medzi čistým príjmom, ktorý zamestnanec obvykle dosahoval v čase, keď bol pracovne aktívny pred vznikom pracovného úrazu alebo choroby z povolania, a náhradou príjmu alebo nemocenským, ktoré sa mu poskytujú počas jeho DPN, ktorá vznikla v príčinnej súvislosti s poškodením zdravia v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania.

12. Podľa § 83 zák. č. 461/2003 Z.z. poškodený na účely poskytovania úrazových dávok je zamestnanec zamestnávateľa podľa § 16 a fyzická osoba uvedená v § 17 ods. 2, ak utrpeli pracovný úraz alebo sa u nich zistila choroba z povolania.

13. V zmysle § 85 zák. č. 461/2003 Z.z. zamestnanec zamestnávateľa podľa § 16 zák. č. 461/2003 Z.z., ktorý v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania bol uznaný za dočasne práceneschopného, má nárok na úrazový príplatok od prvého dňa dočasnej pracovnej neschopnosti, ak má nárok na náhradu príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti podľa zák. č. 462/2003 Z.z. o náhrade príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších alebo nárok na výplatu nemocenského z nemocenského poistenia.

14. Podľa 4 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z.z. zamestnanec na účely úrazového poistenia je fyzická osoba v právnom vzťahu zakladajúcim zamestnávateľovi úrazové poistenie.

15. Podľa § 11 ods. 1 zák. č. 311/2001 Z.z. Zákonníka práce zamestnanec je fyzická osoba, ktorá v pracovnoprávných vzťahoch, a ak to ustanovuje osobitný predpis, aj v obdobných pracovných vzťahoch vykonáva pre zamestnávateľa závislú prácu.

16. V zmysle § 4 zák. č. 462/2003 Z.z. má zamestnanec nárok na náhradu príjmu, ak bol pre úraz alebo chorobu uznaný za dočasne práceneschopného na výkon činnosti zamestnanca.

17. Podľa názoru žalovanej z vyššie uvedených ustanovení jednoznačne vyplýva, že vznik nároku na úrazový príplatok je založený na subjekte predmetného právneho vzťahu, t.j. oprávneným je len zamestnanec, prípadne osoba podľa § 17 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. (§ 83 zák. č. 461/2003 Z.z.), ďalej na vzniku pracovnej neschopnosti v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania (§ 85 zák. č. 461/2003 Z.z.) a na podmienke súčasnej alternatívnej existencie nároku na náhradu príjmu podľa zákona o náhrade príjmu alebo nároku na výplatu nemocenského (§ 85 zák. č. 461/2003 Z.z.).

18. Podľa zák. č. 461/2003 Z.z. nárok na úrazový príplatok má iba poškodený v pozícii zamestnanca, prípadne inej osoby zaraditeľnej do veľmi špecifických kategórií podľa § 17 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. Úrazové poistenie je totiž poistením zamestnávateľa a z neho ako takého majú nárok na dávku zamestnanci, resp. fyzické osoby, ktorých okruh je taxatívne vymedzený v § 17 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. Fyzická osoba stráca status zamestnanca prvým dňom po dni skončenia pracovnoprávneho vzťahu.

19. Žalovaná poukázala na to, že žalobkyňa ukončila pracovnoprávny vzťah so zamestnávateľom dňa 30. septembra 2014 a za DPN bola uznaná odo dňa 01. októbra 2014, z čoho na základe vyššie uvedeného vyplýva, že v čase uznania za DPN, nebola žalobkyňa už zamestnancom, a to žiadneho zamestnávateľa.

20. Žalovaná sa nestotožnila s názorom krajského súdu vyjadreným v bode 27 napadnutého rozsudku, nakoľko pri výklade ustanovení zák. č. 461/2003 Z.z. je potrebné postupovať systematicky v kontexte všetkých príslušných ustanovení zák. č. 461/2003 Z.z. a skúmať všetky podmienky nároku na jednotlivé dávky. V tomto prípade, žalovaná skúmala všetky podmienky nároku na úrazový príplatok, ktoré sú zakotvené v § 85, ktoré vyžaduje kumulatívne splnenie všetkých v ňom zakotvených podmienok na priznanie nároku na úrazový príplatok.

21. Aj v ustanovení § 4 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z.z., ktoré dáva krajský súd do popredia, sa jasne uvádza zamestnanec na účely úrazového poistenia je fyzická osoba v právnom vzťahu zakladajúcim zamestnávateľovi úrazové poistenie, čo žalobkyňa v čase vzniku DPN už nebola, nakoľko pracovnoprávny vzťah so zamestnávateľom ukončila dňom 30. septembra 2014. A teda, ak je DPN v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania fyzická osoba, ktorá už nemá status zamestnanca, nespĺňa takáto osoba základnú podmienku nároku na úrazový príplatok ustanovenú v § 85 zák. č. 461/2003 Z.z. a nárok na úrazový príplatok tejto fyzickej osobe nevzniká.

22. Žalovaná sa rovnako nestotožnila ani s bodom 29 v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu. V zmysle § 109 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. nárok na úrazovú dávku vzniká odo dňa splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom, ak tento zákon neustanovuje inak. V zmysle § 2 písm. c) zák.

č. 461/2003 Z.z. sociálne poistenie podľa tohto zákona je úrazové poistenie ako poistenie pre prípad poškodenia zdravia v dôsledku pracovného úrazu. Z týchto ustanovení teda vyplýva, že splnenie podmienok vzniku nároku na dávku poskytovanú zo sociálneho poistenia sa zisťuje ku dňu vzniku zákonom ustanovenej sociálnej udalosti (skutočnosti) rozhodujúcej pre vznik nároku na dávku, a tou je v prípade ÚP uznanie za DPN v dôsledku pracovného úrazu. Žalobkyni nárok na úrazový príplatok v súvislosti s DPN, ktorá začala dňa 01. októbra 2014 napriek skutočnosti, že táto DPN bola v dôsledku pracovného úrazu zo dňa 19. septembra 2014, teda nevznikol.

23. Krajský súd sa v bode 30 odôvodnenia rozsudku venoval skutočnostiam, ktoré neboli predmetom daného konania, keď predmetom daného konania bolo skúmanie podmienok nároku na úrazový príplatok a nie nároku na invalidný dôchodok. Žalovaná poukázala na to, že sa jedná o dve rozdielne dávky, ktoré majú svoje podmienky priznania, resp. nepriznania a nemožno ich zlučovať. Invalidný dôchodok je dôchodková dávka, ktorá sa poskytuje z invalidného poistenia, a jej účelom je zabezpečiť poistencovi príjem v prípade poklesu schopnosti vykonávať akúkoľvek zárobkovú činnosť. Pričom ÚP je peňažnou dávkou úrazového poistenia. Zásadným rozdielom však je, že invalidný dôchodok môže byť priznaný aj z dôvodu poškodenia zdravia zo všeobecných príčin, ale úrazový príplatok len v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania.

24. Vzhľadom na uvedené skutočnosti žalovaná navrhla, aby kasačný súd rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 12. decembra 2019, č.k. 5S/10/2017-54 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

III.

Vyjadrenie ku kasačnej sťažnosti

25. Žalobkyňa vo svojom vyjadrení ku kasačnej sťažnosti uviedla, že sa v plnom rozsahu stotožňuje so závermi krajského súdu a napadnutý rozsudok krajského súdu považuje za vecne správny.

26. Žalobkyňa poukázala na to, že predmetom konania bolo posúdenie právnych otázok, a to podmienok vzniku nároku na úrazovú dávku vo forme ÚP na strane žalobkyne. Právna úprava obsiahnutá v § 85 zák. č. 461/2003 Z.z. ustanovuje podmienky vzniku nároku na úrazový príplatok, ktorého sa žalobkyňa domáha vyplatiť od žalovanej, nakoľko všetky tieto zákonné podmienky splnila, keď v dôsledku pracovného úrazu bola uznaná za dočasne práceneschopnú, mala nárok na náhradu príjmu pri dočasnej práceneschopnosti a ide o fyzickú osobu, ktorá v čase vzniku pracovného úrazu bola vo vzťahu zamestnanca k zamestnávateľovi podľa § 16 zák. č. 461/2003 Z.z., čo sú jednoznačne preukázané skutočnosti, ktoré žalovaná nespochybňuje.

27. O tom, že za pracovný úraz žalobkyne zodpovedá jej zamestnávateľ, resp. bývalý zamestnávateľ, bolo právoplatne rozhodnuté Okresným súdom Bratislava V, a to rozsudkom sp.zn. 47Cpr/19/2015 zo dňa 15. februára 2016, ktorý nadobudol právoplatnosť 2. apríla 2016 a ktorý tvorí obsah súdneho spisu v predmetnom súdnom konaní.

28. Výklad zákona žalovanou, že výlučne z dôvodu, že v čase, keď žalobkyni vznikol nárok na nemocenskú dávku z dôvodu DPN, táto už nemala status zamestnanca, poškodzuje žalobkyňu, nakoľko výsledkom takéhoto formalistického výkladu zákona by jej nemohol vzniknúť nárok za ujmu utrpenú v priamej príčinnej súvislosti s pracovným úrazom, čo určite nebolo zámerom zákonodarcu, ktorý tento nárok jednoznačne viaže na pracovný úraz ako doplňujúcu dávku pre poškodeného. Žalovaná neberie do úvahy § 109 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z., ktorý zakotvuje, že nárok na dávku vzniká odo dňa, keď oprávnená osoba, t.j. žalobkyňa splní všetky podmienky pre danú dávku ustanovené.

29. Krajský súd správne poukázal na povinnosť žalovanej, ktorá právnu normu aplikuje, aby vykladala relevantnú, neurčitú právnu normu v prospech slabšej strany, t.j. žalobkyne. Dotknutá právna norma nerieši, v akom okamihu musí ísť o „zamestnanca“, aby vznikol nárok na úrazový príplatok, či je to k okamihu vzniku pracovného úrazu, čo je aj tento konkrétny prípad, alebo až ku dňu vzniku nároku na nemocenské v dôsledku dočasnej práceneschopnosti spôsobenej pracovným úrazom, kedy bola

žalobkyňa v ochrannnej lehote, čo by však nebola racionálna interpretácia, pretože v takomto prípade by objektívne nikdy nemohol pred práceneschopnosťou vzniknúť „pracovný“ úraz.

30. Žalobkyňa navrhla, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť zamietol a žalobkyni priznal plnú náhradu trov kasačného konania.

IV.

Právne posúdenie kasačným súdom

31. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) postupom podľa § 452 ods. 1 SSP v spojení s § 439 SSP preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a po zistení, že kasačnú sťažnosť podala sťažovateľka včas (§ 443 ods. 2 písm. a/ SSP), preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a jednohlasne (§ 464 v spojení s § 139 ods. 4 SSP) dospel k záveru, že kasačnej sťažnosti žalovanej nemožno priznať úspech.

32. Kasačný súd rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu SR. Rozsudok bol verejne vyhlásený 12. marca 2021 (§ 137 ods. 4 SSP v spojení s § 452 ods. 1 SSP).

33. Podľa § 454 SSP na rozhodnutie kasačného súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

34. Podľa § 461 SSP kasačný súd zamietne kasačnú sťažnosť, ak po preskúmaní zistí, že nie je dôvodná.

35. Kasačný súd v prvom rade upriamuje pozornosť na to, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej časti Správneho súdneho poriadku (§§ 177 a nasl. SSP) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkmi konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi.

36. Správny súd pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu v konkrétnej veci sa zásadne obmedzí na otázku, či vykonané dôkazy, z ktorých správny orgán vychádzal, nie sú pochybné najmä s ohľadom na prameň, z ktorého pochádzajú, alebo pre porušenie niektorej procesnej zásady správneho konania, a ďalej na otázku, či vykonané dôkazy logicky robia vôbec možným skutkový záver, ku ktorému správny orgán dospel. Správny súd pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu posudzuje, či správny orgán aplikoval na predmetnú právnu vec relevantný právny predpis. Zákonnosť postupu správny súd skúma na základe rovnakých kritérií ako zákonnosť rozhodnutí.

37. Kasačný súd mal v posudzovanej veci preukázané, že krajský súd v procese súdneho prieskumu rozhodnutia žalovaného správneho orgánu - keď napadnutým rozsudkom žalobe žalobcu vyhovel tak, že rozhodnutie žalovanej vrátane prvostupňového rozhodnutia zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie - postupoval v zmysle procesných pravidiel zákonodarcom nastolených v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku.

38. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

39. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s

právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivec musí konať tak, ako určuje právny poriadok.

40. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

41. Podľa čl. 152 ods. 4 ústavy výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

42. Z citovanej ústavnej úpravy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musia byť v súlade s ústavou. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu.

43. Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej, ktorým bolo v rámci správneho konania konečným spôsobom rozhodnuté, že žalobkyňa nemá nárok na úrazový príplatok s poukazom na to, že nespĺňa podmienky nároku podľa § 85 zák. č. 461/2003 Z.z., pretože v čase vzniku dočasnej práceneschopnosti už nemala status zamestnanca.

44. Podľa § 2 písm. c) zák. č. 461/2003 Z.z. sociálne poistenie podľa tohto zákona je úrazové poistenie ako poistenie pre prípad poškodenia zdravia alebo úmrtia v dôsledku pracovného úrazu, služobného úrazu (ďalej len „pracovný úraz“) a choroby z povolania.

45. Podľa § 4 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z.z. zamestnanec na účely úrazového poistenia je fyzická osoba v právnom vzťahu zakladajúcim zamestnávateľovi úrazové poistenie.

46. Podľa § 8 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. pracovný úraz podľa tohto zákona je poškodenie zdravia alebo smrť fyzickej osoby spôsobené nezávisle od jej vôle krátkodobým, náhlým a násilným pôsobením vonkajších vplyvov, ktoré

a) zamestnanec zamestnávateľa podľa § 16 utrpel pri plnení pracovných úloh alebo služobných úloh alebo v priamej súvislosti s plnením pracovných úloh alebo služobných úloh, pre plnenie pracovných úloh alebo služobných úloh a pri odvracaní škody hroziacej zamestnávateľovi,

b) fyzická osoba uvedená v § 17 ods. 2 utrpela pri činnostiach uvedených v tomto ustanovení alebo v priamej súvislosti s týmito činnosťami.

47. Podľa § 13 ods. 3 písm. a) zák. č. 461/2003 Z.z. úrazového poistenia sa za podmienok ustanovených týmto zákonom poskytujú úrazové dávky, a to úrazový príplatok.

48. Podľa § 16 veta prvá zák. č. 461/2003 Z.z. povinne úrazovo poistený je zamestnávateľ, ktorý zamestnáva aspoň jednu fyzickú osobu vykonávajúcu zárobkovú činnosť v pracovnoprávnom vzťahu, v štátnozamestnaneckom pomere, v členskom pomere, ktorého súčasťou je aj pracovný vzťah k družstvu, v služobnom pomere okrem fyzickej osoby, ktorá je sudca alebo prokurátor alebo ktorý zamestnáva aspoň jednu fyzickú osobu vykonávajúcu zárobkovú činnosť, ktorou je výkon verejnej funkcie podľa osobitných predpisov.

49. Podľa § 17 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. nárok na úrazové dávky z úrazového poistenia zamestnávateľa má zamestnanec zamestnávateľa podľa § 16 po splnení podmienok ustanovených týmto zákonom.

50. Podľa § 85 zák. č. 461/2003 Z.z. zamestnanec zamestnávateľa podľa § 16, ktorý v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania bol uznaný za dočasne práceneschopného, má nárok na úrazový príplatok od prvého dňa dočasnej pracovnej neschopnosti, ak má nárok na náhradu príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti podľa osobitného predpisu alebo nárok na výplatu nemocenského z nemocenského poistenia.

51. Podľa § 109 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. nárok na nemocenskú dávku, dôchodkovú dávku, úrazovú dávku, dávku garančného poistenia a dávku v nezamestnanosti (ďalej len „dávka“) vzniká odo dňa splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom, ak tento zákon neustanovuje inak. Nárok na dávku zamestnanca nezávisí od plnenia povinností zamestnávateľa platiť a odvádzať poistné na nemocenské poistenie, poistné na starobné poistenie, poistné na invalidné poistenie, poistné na úrazové poistenie, poistné na garančné poistenie a poistné na poistenie v nezamestnanosti; to neplatí na nárok na dávku zamestnanca zamestnávateľa uvedeného v § 7 ods. 2.

52. Podľa § 30 zák. č. 461/2003 Z.z. zamestnanec má nárok na nemocenskú dávku, ak
a) splnil podmienky ustanovené na vznik nároku na nemocenskú dávku počas trvania nemocenského poistenia alebo po jeho zániku v ochrannej lehote a
b) nemá príjem, ktorý sa považuje za vymeriavací základ podľa § 138 ods. 1, okrem príjmu, ktorý sa poskytuje z iného dôvodu, než za vykonanú prácu, za obdobie trvania dôvodu na poskytnutie nemocenskej dávky uvedeného v § 33 ods. 1, § 39 ods. 1, § 48 ods. 1 a § 49 ods. 1.

53. Podľa § 32 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. ochranná lehota je sedem dní po zániku nemocenského poistenia, ak tento zákon neustanovuje inak.

54. Z ust. § 33 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. vyplýva, že zamestnanec má nárok na nemocenské, ak bol pre chorobu alebo pracovný úraz uznaný za dočasne práceneschopného na výkon zárobkovej činnosti.

55. Úlohou súdu bolo posúdiť, či v predmetnej veci absentovali zákonné podmienky v zmysle ustanovenia § 85 zákona č. 461/2003 Z.z., na základe ktorej skutočnosti správne orgány oboch stupňov rozhodli o nepriznaní úrazovej dávky žalobkyni za obdobie jej dočasnej práceneschopnosti od 1. októbra 2014 do 30. septembra 2015.

56. Medzi účastníkmi konania nebolo sporné, že žalobkyňa dňa 19. septembra 2014 utrpela pracovný úraz. V konaní nebola spornou ani skutočnosť, že žalobkyňa skončila svoj pracovný pomer dňa 30. septembra 2014, pričom za dočasne práceneschopnú v dôsledku uvedeného pracovného úrazu bola uznaná odo dňa 01. októbra 2014. Rovnako tak nebolo sporné, že žalobkyňa mala nárok na nemocenské v dôsledku ochrannej lehoty od zániku nemocenského poistenia. Spornou bola skutočnosť, či s poukazom na skončenie pracovného pomeru žalobkyňa mala nárok na úrazový príplatok.

57. Ustanovenie § 85 zák. č. 461/2003 Z.z. kumulatívne uvádza podmienky, ktoré musia byť splnené, aby mal poškodený nárok na úrazový príplatok, a síce musí ísť o zamestnanca zamestnávateľa podľa § 16 (povinne úrazovo poistený je zamestnávateľ, ktorý zamestnáva aspoň jednu fyzickú osobu vykonávajúcu zárobkovú činnosť v pracovnoprávnom vzťahu), poškodený musí byť v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania uznaný za dočasne práceneschopného a musí mať má nárok na úrazový príplatok od prvého dňa dočasnej pracovnej neschopnosti, ak má nárok na náhradu príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti podľa osobitného predpisu alebo nárok na výplatu nemocenského z nemocenského poistenia.

58. Za stavu, že zákon č. 461/2003 Z.z naviazal vznik nároku na úrazový príplatok na vznik nároku na nemocenskú dávku, aj podľa názoru kasačného súdu aplikácia ochrannej lehoty na úrazové dávky nie je vylúčená a zo žiadneho ustanovenia cit. zákona vylúčenie aplikácie ochrannej lehoty na úrazové príplatky ani nevyplýva.

59. Kasačný súd vyhodnotil rozsah a dôvody kasačnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu po tom, ako sa oboznámil s obsahom administratívneho a súdneho spisu a s prihliadnutím na ustanovenie § 461 SSP dospel k záveru, že nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od relevantných právnych záverov (uvedených v bodoch 5, 6, 7 a 9 tohto rozhodnutia) spolu so správnou citáciou dotknutých právnych noriem obsiahnutých v dôvodoch napadnutého rozsudku, ktoré vytvárajú dostatočné východiská pre vyslovenie výroku rozsudku.

60. Za stavu, že žalobkyni - ktorá sa v deň vzniku dočasnej pracovnej neschopnosti v dôsledku pracovného úrazu nachádzala v ochrannnej lehote (§ 32 zák. č. 461/2003 Z.z.) - vznikol nárok na výplatu z nemocenského poistenia, v súlade s ustanovením § 85 zák. č. 461/2003 Z.z. jej vznikol nárok na úrazový príplatok, a to odo dňa splnenia podmienok v zmysle § 109 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z.

61. Vzhľadom na uvedené skutočnosti kasačný súd rozhodol podľa § 461 SSP tak, že kasačnú sťažnosť žalovanej ako nedôvodnú zamietol.

62. O trovách kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 167 ods. 1 v spojení s § 467 ods. 1 SSP tak, že v konaní úspešnej žalobkyni priznal voči žalovanej nárok na úplnú náhradu trov kasačného konania.

63. O výške náhrady trov konania rozhodne krajský súd samostatným uznesením v súlade s § 175 ods. 2 v spojení s § 467 ods. 1 SSP po právoplatnosti tohto rozhodnutia.

64. Tento rozsudok kasačného súdu bol prijatý pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.